

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ В АКАДЕМІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ: ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

***Всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю
06 червня 2026 року***

ОДЕСА

DOI: <https://doi.org/10.24195/CriticalThinking2026>

УДК: 378:159.955

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Музиченко Ганна В'ячеславівна - доктор політичних наук, професор, проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Койчева Тетяна Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, в.о. першого проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Папач Ольга Іванівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри математики і методики її викладання Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Дерік Ілона Морисівна - кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Листопад Олексій Анатолійович - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №15 від 25 червня 2026 року.)*

Рецензенти:

Княжева Ірина Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Ioannidis, J. P. A. (2005). Why most published research findings are false. *PLoS Medicine*, 2(8), e124.

Kuhn, D. (2019). Critical thinking as discourse. *Human Development*, 62(3), 146–164.

Loyens, S. M. M., Magda, J., & Rikers, R. M. J. P. (2015). Problem-based learning. *Educational Psychology Review*, 27(4), 665–681.

National Research Council. (2012). A framework for K-12 science education.

van Laar, E., van Deursen, A., van Dijk, J., & de Haan, J. (2020). Determinants of 21st-century skills. *Computers in Human Behavior*, 72, 577–588.

ПРОХОЗА Інна Іванівна

THE ROLE OF CRITICAL THINKING IN THE FORMATION OF POLITICAL CULTURE OF STUDENT YOUTH IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION

The current stage of societal development is characterized by profound digital transformation, which encompasses all spheres of life, including the political domain. Digitalization is reshaping communication patterns, the formation of public opinion, and the mechanisms of political participation and influence, thereby significantly increasing the relevance of critical thinking as a key competence of the modern individual. In this context, student youth act not only as objects but also as active subjects of political processes, which necessitates a deeper understanding of the role of critical thinking in shaping their political culture.

The relevance of this study is driven by the intensification of information flows, the spread of disinformation, manipulative technologies, and hybrid influences within the digital environment. On the one hand, the digital space expands opportunities for citizens' participation in political life; on the other hand, it generates new risks related to information security and the quality of information perception. In this regard, critical thinking emerges as an essential tool for analyzing, evaluating, and interpreting information from various sources, as well as a mechanism for developing resilience to manipulation and propaganda [4].

The theoretical conceptualization of critical thinking in the context of digitalization is associated with its interpretation as an integrative capacity that includes cognitive, value-based, and behavioral components. It involves the ability to reflect, conduct reasoned analysis, assess the credibility of information, and form one's own position based on rational judgment. Contemporary research considers critical thinking a fundamental civic competence that ensures effective participation in democratic processes and contributes to the development of responsible political behavior [1].

Critical thinking acquires particular significance in the process of shaping the political culture of student youth. Political culture, understood as a set of knowledge, values, norms, and behavioral patterns, determines the nature of an individual's interaction with the political system. In the digital environment, this process becomes more complex due to the influence of social media, content personalization algorithms, and information "bubbles," which may limit access to alternative viewpoints and contribute to the formation of simplified or distorted perceptions of political reality [2].

In this context, critical thinking performs the function of a "filter" that enables individuals to distinguish reliable information from false content, analyze sources, identify manipulative strategies, and develop well-grounded political judgments. Students with a high level of critical thinking demonstrate greater involvement in civic and political activities, particularly in online environments, which indicates a direct relationship between this competence and the level of political culture formation [2].

The digitalization of education creates new opportunities for the development of critical thinking, particularly through the use of interactive technologies, digital platforms, and open educational resources. At the same time, the effectiveness of these tools depends on their substantive content and pedagogical support. Research shows that the integration of digital tools into the educational process contributes to the development of analytical skills, the ability to work with information, and the formation of an active civic position [3].

At the same time, it is important to consider the risks associated with the digital environment. These include the spread of hate speech, societal polarization, declining trust in institutions, and the emergence of superficial information perception. Under such conditions, critical thinking functions not only as a cognitive skill but also as an element of information security and political resilience of society [4].

The formation of critical thinking in the academic environment requires a systematic approach that includes updating educational content, implementing modern pedagogical technologies, and developing media literacy and information hygiene skills. An important role in this process is played by the teacher, who acts not only as a source of knowledge but also as a facilitator of the learning process aimed at fostering students' independent thinking.

Given the above, it is appropriate to identify several key directions for the development of critical thinking in the context of shaping the political culture of student youth: first, the integration of critical analysis elements into educational programs; second, the development of skills for working with digital information sources; third, the cultivation of a culture of reasoned dialogue and tolerance toward alternative viewpoints; and fourth, the enhancement of media literacy as a component of information security.

Thus, critical thinking is a key factor in the formation of the political culture of student youth in the context of digitalization. It ensures the capacity for conscious participation in political processes, contributes to the development of a responsible civic position, and serves as an effective tool for countering informational influences

and manipulations. Future research should focus on the development of effective methodologies for fostering critical thinking in the educational process, as well as on studying its impact on the political behavior of youth in the digital society.

References:

1. Akimova O. The role of critical thinking in the digital age. Scientific Journal of the National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute". 2024. URL: <https://incubating.freedom.kpi.ua/article/view/338499>
2. Gonzalez-Mohino M., Rodriguez-Domenech M. Á. Digital citizenship among students: the role of critical thinking in online civic engagement. Springer. 2025. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s44217-025-00620-5>
3. Opoku E., Quayson E., Arthur F., Salifu I. Empowering critical thinking: the role of digital tools in citizen participation. Journal of New Approaches in Educational Research. 2023. URL: <https://link.springer.com/article/10.7821/naer.2023.7.1385>
4. Rivero González J. P. Critical thinking and media literacy in the digital age. Frontiers in Education. 2026. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/education/articles/10.3389/feduc.2026.1773419/full>

ПОТАПЕНКО Максим Васильович

КРИТИЧНЕ ОПРАЦЮВАННЯ ДЖЕРЕЛ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

Актуальність проблеми критичного опрацювання джерел на уроках історії України зумовлена зміною освітніх пріоритетів сучасної профільної школи. Історична освіта сьогодні не може обмежуватися передаванням усталеного набору фактів, дат, імен і подій. Вона має формувати здатність учнів самостійно працювати з інформацією, розрізняти факт і судження, виявляти маніпуляції, співвідносити різні інтерпретації минулого та виробляти аргументовану позицію щодо складних історичних явищ. Особливого значення це набуває в умовах російсько-української війни, інформаційної агресії, системного використання історії як інструменту пропаганди та спроб деконструкції української національної ідентичності. У цьому контексті урок історії України постає не лише як простір засвоєння навчального матеріалу, а як середовище формування історичної свідомості, громадянської відповідальності й усвідомленої належності до української політичної та культурної спільноти.

Нормативне підґрунтя такої постановки проблеми визначається сучасними документами у сфері освіти та державної політики ідентичності. Державний стандарт профільної середньої освіти, затверджений постановою Кабінету

Svitlana Pedchenko Development of critical thinking in applicants for the specialty a4.01 secondary education (Ukrainian language and literature)	Педченко Світлана Розвиток критичного мислення в здобувачів спеціальності а4.01 середня освіта (українська мова і література)	276
Vira Petliaieva Developing students' critical thinking in the process of learning a foreign language	Петляєва Віра Розвиток критичного мислення студентів у процесі вивчення іноземної мови	278
Olha Petrykei Interactive teaching methods as a means of developing critical thinking in future physical education teachers	Петрикей Ольга Інтерактивні методи навчання як засіб розвитку критичного мислення майбутніх вчителів фізичного виховання	281
Olesia Pylyp Innovative approaches to improving modern methods of teaching violin bachelor of musical arts	Пилип Олеся Інноваційні підходи до удосконалення сучасної методики навчання гри на скрипці бакалаврів музичного мистецтва	284
Kateryna Pidporinova Music education and critical thinking: ways of interacting	Музична освіта і критичне мислення: шляхи взаємодії	290
Svitlana Pozniakova Critical and creative thinking as components of professional training for applicants in forestry and horticulture	Критичне та креативне мислення як складові професійної підготовки здобувачів лісового і садово-паркового господарства	294
Natalia Polievoda Visualization as an effective means of learning the Ukrainian language in the conditions of online and distance learning	Полєводова Наталія Візуалізація як дієвий засіб вивчення української мови в умовах нуш і дистанційного навчання	299
Anastasiia Poliakova Critical interpretation of experimental data in plant physiology as a basis for developing students' research skills	Полякова Анастасія Критична інтерпретація експериментальних даних з фізіології рослин як основа для розвитку дослідницьких навичок студентів	303
Maksim Potapenko Critical analysis of sources in Ukrainian history lessons as a tool for developing national identity of	Потапенко Максим Критичне опрацювання джерел на уроках історії	306

students in a specialized school	України як інструмент розвитку національної ідентичності здобувачів освіти у профільній школі	
Inna Pronoza The role of critical thinking in the formation of political culture of student youth in the context of digitalization	Проноза Інна Роль критичного мислення у формуванні політичної культури студентської молоді в умовах цифровізації	308
Nataliia Raither Critical thinking as a tool for scientific and methodological support of assessing entrepreneurial risks in the business technology system	Райтер Наталія Критичне мислення як інструмент науково-методичного забезпечення оцінки підприємницьких ризиків у системі бізнес-технологій	312
Liudmyla Rakitianska Critical thinking as an indicator of subject-methodological competence of an art teacher in a secondary education institution	Ракітянська Людмила Критичне мислення як показник предметно-методичної компетентності вчителя мистецтва закладу загальної середньої освіти	316
Alla Rastryhina Synergy of critical and creative thinking in vocal and choral training of future music teachers in trauma-informed education	Расстригіна Алла Синергія критичного та креативного мислення у вокально-хоровій підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва в умовах травмоінформованої освіти	321
Olha Rubanska Critical thinking in the training of computer science teachers	Рубанська Ольга Критичне мислення під час підготовки педагогів з інформатики	324
Iryna Savchenko Mindful reading as a means of forming critical thinking in philology students	Савченко Ірина Усвідомлене читання як засіб формування критичного мислення студентів-філологів	327
Valentyna Samilyk Formation of critical thinking of future teachers in the process of environmental training	Самілик Валентина Формування критичного мислення майбутніх учителів у процесі екологічної підготовки	329
Oleksandr Serbul Critical thinking in the academic environment: features of	Сербул Олександр Критичне мислення в академічному	332